

AKTIVERANDE STYRDOKUMENT

Diarienummer

KS/2022:490

Vattentjänstplan Upplands Väsby kommun

Kategori av styrdokument:	Aktiverande
Dokumenttyp:	Plan
Gäller för:	Kommungemensamt
Antaget:	Kommunfullmäktige den 11 november 2024
Ikraftträdande:	Den 12 november 2024
Giltighetstid:	Tills vidare
Dokumentansvarig:	Kontorschef

UPPLANDS
VÄSBY

Innehållsförteckning

Vattentjänstplan Upplands Väsby kommun	1
1 Inledning	4
1.1 Vattentjänstplanen uppfyller lagkrav	4
2 Koppling till andra styrdokument.....	5
2.1 Översiktsplan.....	5
2.2 Vattenplan.....	5
2.3 Regional vattenförsörjningsplan	6
2.4 Riktlinjer för hållbar vattenförbrukning.....	6
3 Vatten och avlopp i Upplands Väsby.....	7
3.1 Verksamhetsområde för vatten och avlopp	7
3.2 Fastigheter utan allmänt VA	8
3.3 Dricksvatten	8
3.4 Spillvatten.....	9
3.5 Dagvatten	9
3.6 Ledningsnät	10
3.6.1 Dricksvattenledningar	10
3.6.2 Spillvattenledningar	10
3.6.3 Dagvattenanläggningar.....	10
4 Skyfallspåverkan.....	11
4.1 Översvämning	11
4.2 Bräddning av spillvatten.....	11
4.3 Åtgärder för att minska skyfallspåverkan på allmänna VA-anläggningar.....	12
5 Utveckling av den allmänna VA-anläggningen	13
5.1 VA-utbyggnad	13
5.1.1 Befintlig bebyggelse utan allmänt va	14
5.1.2 Va-utbyggnad till planerad bebyggelse	15
5.2 Utveckling till följd av förtätning.....	17
5.3 Underhåll och förnyelse	17
6 Miljöbedömning	18

ORDLISTA

Begrepp	Förklaring
Allmän VA-anläggning	En kommunal anläggning där kommunen tillhandahåller vatten och avlopp (va).
Avloppsvatten	Samlingsnamn för spillvatten och dagvatten
Dagvatten	Med dagvatten avses tillfälliga flöden av exempelvis regnvatten, smältvatten, spolvatten och framträngande grundvatten.
Dricksvatten	Vatten som används för dryck, matlagning och hygien. Det vatten som kommunen tillhandahåller till abonnenter med allmän vattenförsörjning är dricksvatten. Dricksvatten är ett livsmedel.
Enskilt VA	Vatten- och/eller avloppsförsörjning som inte kommunen står för. När vatten- och avloppsförsörjning sker enskilt är det en enskild fastighetsägare eller en vatten- eller avloppsförening som ansvarar för att försörjningen fungerar.
Lagen om allmänna vattentjänster	Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV). En lag som reglerar kommunens ansvar att ordna vattentjänster (vatten, spillvatten och dagvatten) för sina invånare.
Reservvatten	Vatten från en alternativ vattentäkt eller ett alternativt vattenverk via ordinarie ledningsnät.
Recipient	En vattenförekomst (ytvatten eller grundvatten) som tar emot dagvatten eller renat spillvatten.
Skyfall	Stora mängder nederbörd på kort tid, enligt SMHI minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut.
Spillvatten	Förbrukat eller förorenat vatten från hushåll och industrier. I ett hushåll kan det vara vatten från toaletter, bad, disk och tvätt. Spillvatten måste renas innan det släpps ut i recipient.
Tillskottsvatten	Vatten som hamnar i spillvattenledningar genom till exempel inläckage, stuprör eller dagvattenledningar. Tillskottsvatten behöver inte renas som spillvatten och belastar va-anläggningen i onödan.
Vatten-förekomst	Sjö, vattendrag, grundvattenmagasin eller havsområde av en viss storlek. Dessa omfattas av krav på vattenkvalitet enligt EU:s vattendirektiv.
Vattentjänster	Är ett samlingsbegrepp för vattenförsörjning (dricksvatten) och avledning av avloppsvatten (spillvatten, dagvatten). Allmänna vattentjänster innebär att det är kommunen som ordnar vatten och avlopp.
Verksamhetsområde	Ett geografiskt avgränsat område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän va-anläggning

1 Inledning

Denna vattentjänstplan beskriver Upplands Väsby kommuns långsiktiga planering för vattenförsörjning och avloppshantering. Fokus ligger på utvecklingen de kommande 12 åren.

Vattentjänstplanen är, liksom kommunens översiktsplan, inte juridiskt bindande men däremot vägledande. Det innebär att åtgärder och prioriteringar i planen kan ändras om förutsättningarna för att genomföra dem förändras. Va-planeringen ska ske samordnat med samhällsplaneringen. Om planerna för kommunens utveckling förändras kommer det att påverka vattentjänstplanen.

Vattentjänstplanen samråds med Länsstyrelsen i Stockholms län och kommunens invånare och kommer sedan att beslutas av kommunfullmäktige.

1.1 Vattentjänstplanen uppfyller lagkrav

Den 1 januari 2023 infördes krav på att alla kommuner ska ta fram en långsiktig plan för vattenförsörjning och avloppshantering inom kommunen. Planen kallas vattentjänstplan och kravet infördes i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster.

En vattentjänstplan ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Planen ska visa områden som kan komma att anslutas till kommunalt vatten och avlopp. Planen ska också översiktligt beskriva vilka åtgärder som planeras på den allmänna va-anläggningen för att försörjningen till befintliga områden ska fungera långsiktigt.

Vattentjänstplanen ska utöver detta även innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Parallellt med framtagande av vattentjänstplanen har behovet av en strategisk miljöbedömning undersökts. Hur detta gjorts och resultatet av undersökningen framgår av bilaga 1.

2 Koppling till andra styrdokument

2.1 Översiktsplan

Kommunens översiktsplan Väsby Stad 2040 antogs av kommunfullmäktige 2018. Planen syftar till att möjliggöra att kommunen ska ha 63 000 invånare år 2040, vilket är ca 19 000 fler än år 2018. För att möjliggöra utvecklingen behöver Väsby utvecklas, främst genom förtätning i redan bebyggda områden. Dessa områden är redan anslutna till allmänt va.

I översiktsplanen beskrivs att kapaciteten i va-anläggningen behöver ökas från Norrvatten och till Käppalaförbundet för att möjliggöra förtätningen. För att öka leveranssäkerheten i dricksvattenförsörjningen har kommunen som målsättning att det ska finnas redundans i dricksvattenledningsnätet.

I översiktsplanen nämns också aspekter som är viktiga att beakta i den fysiska planeringen för att möjliggöra god vattenförsörjning och avloppshantering.

- Vid förtätning behöver hänsyn tas till va-infrastrukturens huvudstråk så att de placeras i stadsgator och i allmän platsmark för att säkra åtkomst till va-anläggningarna.
- Kommunen behöver beakta spill- och dagvattenhantering när nya områden planeras. Detta innebär bland annat att:
 - Det avsätts plats för att fördröja och rena dagvatten lokalt, så nära källan som möjligt.
 - Det finns plats att omhänderta skyfall utan att bebyggelse skadas.
 - De täta delarna av staden bör utvecklas med utrymme för öppen dagvattenhantering och grönska som kan hantera kraftiga regn och ökade temperaturer.
 - Naturliga lågpunkter i landskapet ska utnyttjas för dagvattenhantering.
- Utbyggnad av kommunalt va utanför den tätbebyggda staden går hand i hand med planläggning så att medvetna investeringar kan göras både av kommunala och privata aktörer.

I översiktsplanen anges att särskilt fokus på dagvattenhantering behövs vid områden kring tågstationen och E4:an, där många viktiga samhällsfunktioner finns och risken för översvämning är stor på grund av Väsbyåns läge och en hög andel hårdgjorda ytor.

2.2 Vattenplan

Upplands Väsby kommun har en vattenplan som antogs av kommunfullmäktige 2013. Vattenplanen syftar till att samordna kommunens arbete med vattenvård. I planen beskrivs alla vattenförekomster i kommunen och vilka åtgärder som behöver vidtas för att uppnå god status i dem.

Av de faktorer som har störst negativ påverkan på kommunens vattenförekomster anges problem till följd av utsläpp från enskilda avlopp och förorenat dagvatten.

Som ett led i att arbeta med detta ska kommunen se till att enskilda avloppsanläggningar uppfyller gällande reningskrav. Kommunen ska också verka för att enskilda avlopp i samlad

bebyggelse ansluts till allmänt va genom att verksamhetsområdet för vatten och spillvatten utvidgas.

För att minska föroreningsbelastningen anges att kommunen ska ta fram en dagvattenplan, kartlägga dagvattenpåverkan och vid behov ställa krav på rening. Kommunen ska också ta fram lokala åtgärdsprogram som beskriver vilka åtgärder som behöver genomföras för att uppnå god status i vattenförekomsterna. Det innebär bland annat förslag på dagvattenåtgärder uppströms för att minska påverkan. Kommunen ska även täta läckande avloppsledningar.

Hänsyn ska tas till kommunens vattenförekomster i stadsbyggandet så att dess värden bevaras eller förstärks.

2.3 Regional vattenförsörjningsplan

Sedan 2018 finns en regional vattenförsörjningsplan för Stockholms län. Planen syftar till att säkra dricksvattenförsörjningen i Stockholms län ur ett flergenerationsperspektiv och anger inriktningen för det fortsatta arbetet med länets vattenförsörjning. Den aktualitetsprövades 2023. I planen beskrivs vilka åtgärder som behöver vidtas inom respektive kommun för att vattenförsörjningen ska vara säker på lång sikt. De föreslagna åtgärderna handlar bland annat om att kommunerna ska ha en fungerande nödvattenplanering, informera om hur privata aktörer kan minska sin vattenförbrukning samt att planera för och arbeta aktivt med förnyelse av dricksvattenledningar.

I planen anges även att de viktigaste dricksvattenresurserna för länet behöver skyddas från aktiviteter som kan medföra skada på dem. Grundvattenmagasinet Stockholmsåsen som går genom Upplands Väsby, Solletuna, Sigtuna kommun och Solna stad är en av dessa eftersom den bedöms kunna försörja ett stort antal människor och kunna avlasta det regionala systemet på ett betydande sätt. För att stärka samarbetet kring Stockholmsåsen bildades under 2016 Norra Stockholmsåsens Grundvattenråd som består av Sollentuna kommun, Upplands Väsby kommun, Sigtuna kommun, Solna stad och Norrvatten.

Föroreningar i dagvatten kan även nå grundvattentäkten och orsaka problem med dricksvattenkvaliteten. Samtidigt så innebär avledning av dagvatten minskad grundvattenbildning och kan därmed påpeka uttagsmöjlighet i grundvattentäkten Hammarby. Det pågår ett arbete för att ta fram vägledning till hållbar dagvattenhantering med hänsyn till grundvattenskyddet inom samverkan i Norra Stockholmsåsens Grundvattenråd.

2.4 Riktlinjer för hållbar vattenförbrukning

Upplands Väsby kommun har beslutat om Riktlinjer för hållbar vattenförbrukning (antagen av Förbundsstyrelsen 2019-09-11, Norrvatten). Dessa riktlinjer är framtagna för att tydliggöra vad som gäller för Norrvattens medlemskommuner gällande långsiktigt hållbar vattenförbrukning samt vid restriktioner i användning av dricksvatten under perioder av risk för vattenbrist eller leveransstörningar.

3 Vatten och avlopp i Upplands Väsby

Vatten och avlopp kan antingen lösas genom att en fastighet har egen dricksvattenbrunn och eget avlopp, gemensamt vatten och avlopp med grannar, eller att kommunen förser fastigheten med vatten och avlopp. När kommunen förser en fastighet med vatten och avlopp är fastigheten ansluten till den allmänna va-anläggningen. Privata- eller samägda brunnar och avlopp kallas för enskilda anläggningar.

Upplands Väsby kommun har inga egna vattenverk eller avloppsreningsverk. Istället är kommunen medlem i kommunalförbunden Norrvatten och Käppalaförbundet. Norrvatten levererar dricksvatten till Upplands Väsby kommun. Käppalaförbundet tar hand om och renar kommunens spillvatten.

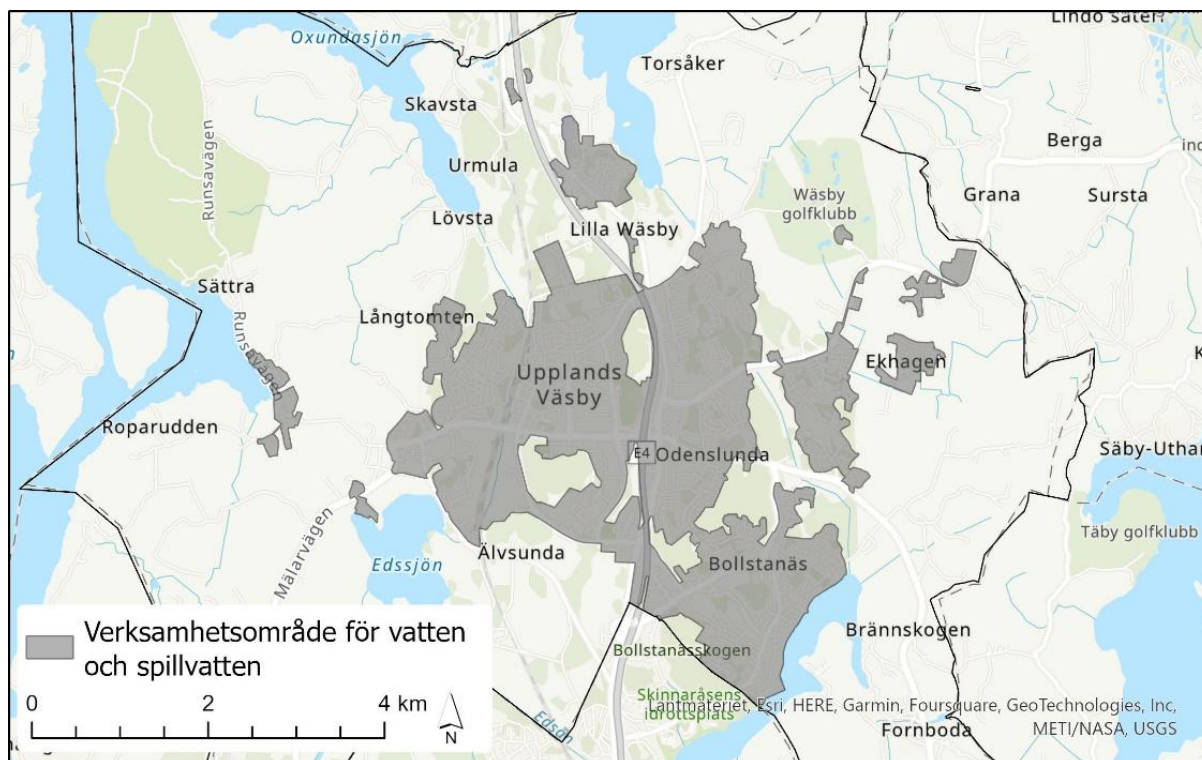
Både Norrvatten och Käppalaförbundet har ledningsnät som de äger och ansvarar för som passerar genom Upplands Väsby kommun. Kommunen äger och förvaltar sina egna va-anläggningar från anslutningspunkter till kommunalförbundens ledningar och fram till de fastigheter som försörjs.

3.1 Verksamhetsområde för vatten och avlopp

Verksamhetsområden för va är geografiska områden där kommunen har beslutat att tillhandahålla va. Verksamhetsområden kan inrättas för var och en av de tre vattentjänsterna dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Inom verksamhetsområde tillgodoser kommunen den aktuella vattentjänsten genom allmänna va-anläggningar.

I Upplands Väsby kommun finns fyra typer av verksamhetsområden: dricksvatten, spillvatten, dagvatten fastighet och dagvatten gata. Dagvatten har delats upp i dagvatten fastighet och dagvatten gata beroende på om dagvattnet avleds från fastighet eller gata.

De flesta av Upplands Väsby invånare, ca 98 %, är anslutna till allmänt va. De flesta fastigheterna som har allmänt va ligger inom verksamhetsområde. Det finns även ett antal fastigheter utanför verksamhetsområde som anslutits till allmänt va genom avtal med kommunen.

Figur 1 Verksamhetsområde för vatten och spillvatten i Upplands Väsby kommun.

3.2 Fastigheter utan allmänt VA

I Upplands Väsby har ca 200 fastigheter enskilt va. Det innebär att de får sitt dricksvatten från brunn på sin egen fastighet eller från en gemensam anläggning som är privatägd. Spillvatten från fastigheterna leds även de till privatägda anläggningar. Sådana spillvattenanläggningar kallas enskilda avlopp.

Under 2011 erbjöd kommunen gratis analys av tungmetaller i enskilda brunnar och sammanlagt tog 61 prover. Resultatet visade att det förekommer förhöjda halter uran¹ och radon i enskilda brunnar i kommunen. Det går att åtgärda både uran och radon i enskilda vattentäkter med hjälp av uranfilter. Bygg- och miljökontoret har inget register över vilka fastigheter som har åtgärdat höga uranvärden i dricksvattnet.

De enskilda avloppen i kommunen inventerades under 2014-2016. Ett större antal avlopp visade sig inte fungera tillfredställande, ofta på grund av ålder. Kommunen ställde krav på att de fastighetsägare som hade bristfälliga avlopp skulle åtgärda dem, vilket resulterat i att många av de bristfälliga avloppen har åtgärdats sedan 2014.

3.3 Dricksvatten

Kommunalförbundet Norrvatten förser kommunen med dricksvatten. Vid ordinarie drift kommer dricksvattnet från Mälaren, via vattenverket, Görvålnverket, i Järfälla kommun. Vattenreservoarer, pumpstationer och huvudvattenledningar från vattenverket fram till

¹ Uran i dricksvatten kan påverka njurarnas funktion. Det visar både studier på människor och djurförsök. Njurarna påverkas av uranets kemiska egenskaper, inte av dess strålning. WHO:s riktvärde för uran i dricksvatten är 30 mikrogram per liter vatten.

kommunens anslutningspunkter förvaltas av Norrvatten. Från och med anslutningspunkterna är det Upplands Väsby kommun som ansvarar för drift och underhåll av anläggningarna. Kommunalförbundet äger och förvaltar flera överföringsledningarna inom Upplands Väsby kommun. Det finns även fastigheter i kommunen som är anslutna direkt till Norrvattens dricksvattenledning istället för kommunens².

Om något inträffar som gör att Norrvatten inte kan leverera vatten från Görvälnverket så finns möjlighet till reservförsörjning både från Norrvattens egna reservvattentäkter i Stockhomsåsen och via Stockholm Vatten och avfalls ledningsnät. Stockholm Vatten och avfall levererar också vatten vid mindre driftstörningar när kapaciteten i Norrvattens anläggningar inte räcker till. Upplands Väsby kommun har även en nödvattenplan som beskriver hur kommunen ska förse kommuninvånarna med dricksvatten via dricksvattentankar vid nödlägen som större driftstörningar eller vattenavstängningar.

Norrvatten har flera reservvattentäkter varav en, Hammarby vattentäkt, ligger i Upplands Väsby kommun. Vattentäkten har ett vattenskyddsområde från 1981. Vid vattentäkten överskrids riktvärdet för PFAS och uran. Från och med 2026 gäller dessa som gränsvärden. Gränsvärdena finns för att undvika hälsorisker vid exponering under längre tid. Nuvarande halter bedöms av Norrvatten inte utgöra något hinder ur hälsosynpunkt för dricksvattenförsörjning i ett reservvattenläge under en kortare period. Hammarby vattentäkt är mycket värdefull som reservvattentäkt på grund av dess goda kapacitet. Vattentäkten kan i framtiden komma att kompletteras med infiltration av ytvatten vilket både har potential att förbättra kvaliteten och ytterligare öka kapaciteten.

De tekniska anläggningarna vid vattentäkten utgör riksintresse för vattenförsörjning.

I kommunen pågår byggnation av hämtställen för vatten, så kallade vattenkiosker, på fem platser. Detta görs för att underlätta hämtning och debitering för företag som behöver hämta vatten för sin verksamhet. Att hämta vatten från vattenkiosker istället för brandposter minskar också risken att förorena dricksvattnet i ledningsnätet.

3.4 Spillvatten

Upplands Väsby är medlem i kommunalförbundet Käppalaförbundet som renar kommunens avloppsvatten. Medlemskommunernas spillvatten leds genom Käppalatunneln till Käppala reningsverk på Lidingö. Upplands Väsby kommun ansvarar för drift och förvaltning av ledningsnät och tillhörande anläggningar fram till anslutningspunkterna på Käppalatunneln.

3.5 Dagvatten

Hantering av dagvatten är en viktig del av samhällsplaneringen. Till skillnad från de andra vattentjänsterna är detta inte något som enbart kommunens va-avdelning kan lösa. Traditionellt har dagvatten avletts direkt till vattendrag och sjöar via ledningar. Den lösningen kan orsaka problem med föroreningar i sjöar och vattendrag samt orsaka problem vid höga dagvattenflöden. För att minska dagvattenflödena och föroreningsspridningen är ambitionen att rena och/eller fördröja vattnet lokalt, så nära källan som möjligt. Detta kräver att det finns tillgängliga ytor som kan användas för dagvattenanläggningar. I en tät stadsmiljö kan detta

² Idag ansluts inga nya fastigheter på detta sätt.

vara en utmaning. Upplands Väsby kommun följer de lagar som reglerar dagvattenhantering samt branschstandard enligt Svenskt Vattens publikation P110.

Upplands Väsby kommun har tillsammans med de andra kommunerna i Oxunda vattensamverkan tagit fram riktlinjer för avledning av dagvatten. Riktlinjerna är sammanställda i en gemensam dagvattenpolicy som fastställdes år 2016. En dagvattenplan för Upplands Väsby kommun ska tas fram i syfte att föreslå konkreta åtgärder för förebyggande av dagvattenföroreningar samt reningsåtgärder.

3.6 Ledningsnät

3.6.1 Dricksvattenledningar

Den sammanlagda ledningslängden för den kommunala distributionsanläggningen för dricksvatten är ca 145 km. Den största delen av ledningsnätet (60 %) är byggt 1960-1990. Den största utbyggnaden skedde på 1970-talet då över 30% av ledningarna byggdes.

3.6.2 Spillvattenledningar

Upplands Väsby kommun har ca 153 km spillvattenledningar. Kommunen har till största del ett duplikatsystem för avloppsvatten. Det betyder att spillvatten och dagvatten leds i separata ledningar. Ungefär hälften av ledningsnätet byggdes ut mellan 1960-1990, merparten under 1970-talet³. Ledningarnas ålder gör att de inom några år kommer att behöva förnyas.

Drift och skötsel av pumpstationerna planeras med syfte att inga bräddningar ska inträffa. Bland annat finns ett övervakningssystem med larm. Vid strömavbrott kan pumpstationerna drivas med ett mobilt reservkraftverk. Kommunen arbetar också med förebyggande åtgärder för att funktionen ska upprätthållas.

Kommunen jobbar även med att minska mängden tillskottsvatten i ledningsnätet. Detta är ett sätt att minska risken för bräddning till följd av höga flöden. Kommunen jobbar systematiskt områdesvis för att minska tillskottsvattenmängder. Området Övra Runby har utretts och arbetet med att ta bort tillskottsvatten pågår. Fler områden kommer att utredas kommande år.

3.6.3 Dagvattenanläggningar

Kommunen har ca 137 km dagvattenledningar som, precis som för dricks- och spillvattennätet till största delen byggts 1960-1990. Ungefär hälften av ledningsnätet byggdes ut mellan 1960-1990, merparten under 1970-talet. Ledningarnas ålder gör att de inom några år kommer att behöva förnyas. Dagvattnet leds ut i kommunens recipienter som alla i sin tur leder till Mälaren. En mindre del av dagvattnet infiltrerats till grundvattnet.

Utöver ledningsnätet har kommunen också ett antal dammar för fördröjning och rening av dagvatten.

³ I de äldsta områdena kan det förekomma kombinerade ledningar för både spill-och dagvatten.

4 Skyfallspåverkan

Klimatförändringarna leder till att tillfällena med kraftig nederbörd eller skyfall blir vanligare, och även om skyfall inträffar sällan kan det orsaka stor skada. Skyfall definieras, enligt SMHI, som ett kraftigt regn då det faller minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut.

Vid skyfall går dagvattenledningarna fulla och marken blir vattenmättad. Det leder till att avrinningen sker på markytan. Om det inte finns ytliga rinnvägar för vattnet eller ytor som kan tillåtas att översvämmas är risken att byggnader och vägar översvämmas istället.

Det krävs åtgärder i flera led för att förebygga översvämningar till följd av skyfall. Va-huvudmannen ansvarar för att dagvattenledningarna kan leda bort kraftigare regn enligt svensk praxis vid nybyggnation. Men skyfall och större regnmängder ska tas om hand genom att kommunen planerar för att kunna hantera skyfall vid förtätningar och nybyggnationer.

När nya områden byggs ska kommunen se till att marken är lämplig utifrån klimatrelaterade risker, till exempel översvämning till följd av skyfall. Kommunen ska också värdera och minska sådana risker i befintlig bebyggelse. Upplands Väsby har under 2023 tagit fram en skyfallskartering som identifierar riskområden och en skyfallsplan som beskriver åtgärder för att minska risken för översvämning och samhällspåverkan vid skyfall.

I vattentjänstplan ingår enbart påverkan på den allmänna va-anläggningen vid skyfall, i enlighet med lagkravet för vattentjänstplaner.

4.1 Översvämning

För bedömning av skyfallspåverkan på allmänna va-anläggningar analyseras anläggningarna utifrån skyfallskarteringen som tagits fram under 2023. Analysen utgår ifrån effekter av ett så kallat 100-årsregn med klimatkfaktor 1,25.

För att bedöma om en va-anläggning påverkas eller ej har dess placering jämförts med förväntat vattendjup vid skyfall enligt befintligt underlag. En anläggnings funktion antas påverkas om den ligger i eller i anslutning till ett område där det maximala vattendjupet vid eller efter skyfall blir över 0,1 m. Om ett vattendjup på en decimeter orsakar driftproblem eller ej beror på anläggningarnas utformning.

Av Upplands Väsby's ca 35 stycken anläggningar för vattenförsörjning och avloppshantering är det ett 15-tal som, enligt de analyser som gjorts, ligger i eller i anslutning till områden där det maximala vattendjupet vid eller efter ett skyfall blir minst 0,1 m. Fem av dessa ligger i områden där vattendjupet riskerar att bli över 0,5 m. Resultatet måste verifieras för att bedöma hur stora problemen är. Åtgärder för att säkerställa att va-anläggningarna fungerar även vid ett skyfall beskrivs i kapitel 4.3 nedan.

4.2 Bräddning av spillvatten

Bräddning är en nödlösning som innebär att spillvatten vid extrema flöden eller stopp i ledningarna kan släppas ut vid ett nödavlopp för att skydda fastigheter från skada. Skyfall kan orsaka så stora flöden att bräddning sker.

I Upplands Väsby kommun finns möjlighet till bräddning vid de flesta pumpstationerna. Risken för onödig bräddning minskas bland annat genom det pågående arbetet med att minska tillskottsvatten och löpande drift och underhåll vid pumpstationerna för att säkerställa deras funktion.

4.3 Åtgärder för att minska skyfallspåverkan på allmänna VA-anläggningar

För att va-anläggningar ska bibehålla funktionen vid ett skyfall behöver de vara:

- rätt dimensionerade för de vattenmängder de ska hantera
- inte belastas med stora mängder tillskottsvatten
- vara översvämningssäkrade

Utifrån genomförd analys av risk för översvämning framgår att det finns anläggningar i kommunen som behöver översvämningssäkras. Åtgärder som kan bli aktuella vid dessa är till exempel invallningar och återströmningsskydd. För att kunna bedöma vilka åtgärder som är relevanta behöver resultatet av analysen verifieras. I analysen tas inte hänsyn till hur de olika anläggningarna är utformade eller om de redan har översvämningssäkrats. Var behovet finns och vilka åtgärder som krävs behöver vidare utredas när de identifierade anläggningarna har studerats närmare.

Som beskrivits tidigare i planen arbetar kommunen också med att minska tillskottsvatten och att vid behov öka dimension på både dricks-, spill- och dagvattenanläggningar till följd av förändringar i bebyggelsen.

5 Utveckling av den allmänna VA-anläggningen

5.1 VA-utbyggnad

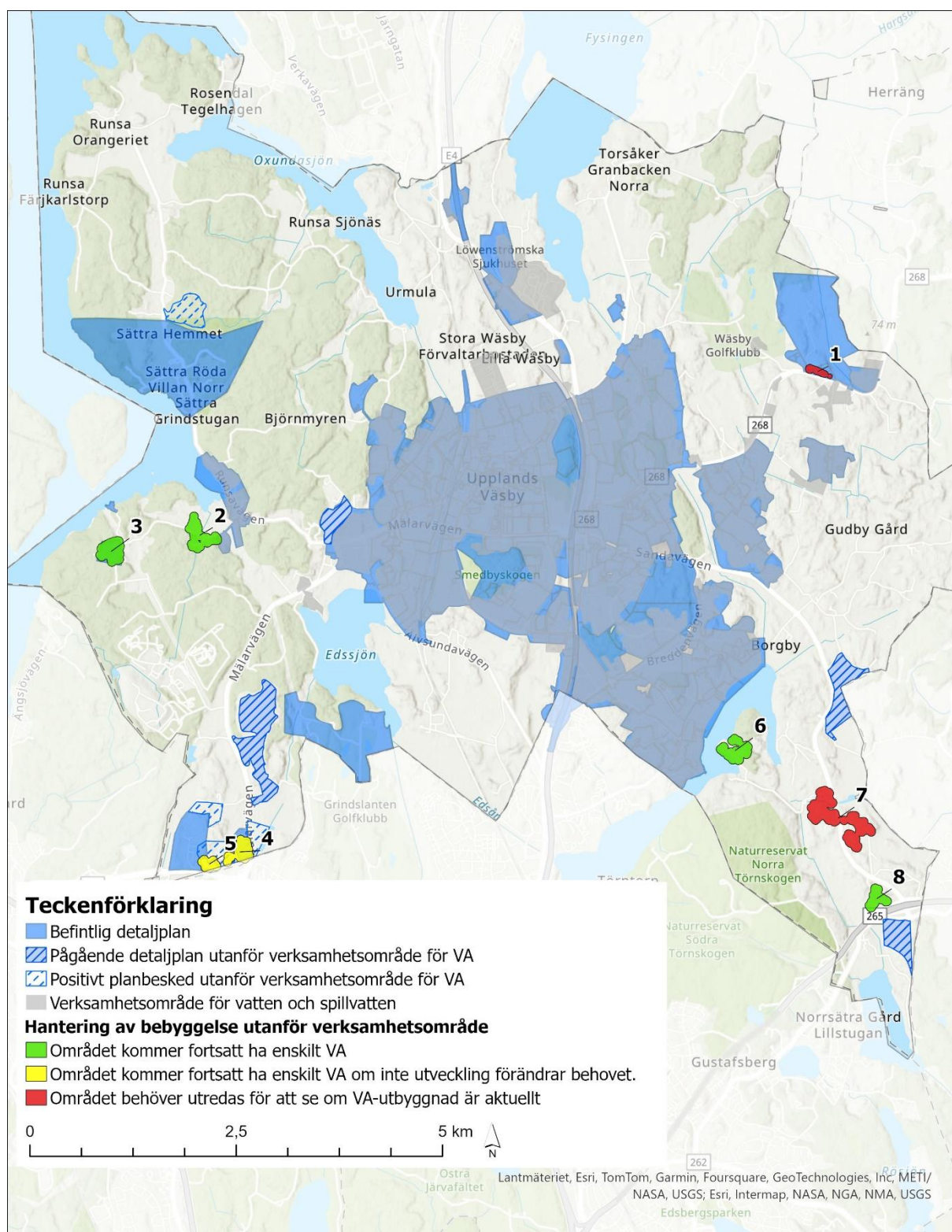
Den allmänna va-anläggningen byggs ut i takt med ny bebyggelse samt förtätningar, och till områden där befintlig bebyggelse har behov av allmänna vattentjänster. Kommunen har en skyldighet att tillhandahålla vattentjänster till bebyggelse om det finns ett behov utifrån människors hälsa och miljön. Detta regleras i lagen om allmänna vattentjänster (LAV).

Kravet gäller för bebyggelse i ett större sammanhang. Det kan enligt förarbetena till lagstiftningen handla om bebyggelse där 20–30 hushåll ligger samlat. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för den lagparagraf som reglerar ansvaret att ordna allmänt va.

Länsstyrelsen kan förelägga kommunen att bygga ut vatten och avlopp till områden som de bedömer har behov. Enligt LAV gäller skyldigheten för både befintlig och planerad bebyggelse om den utgör ett större sammanhang. Behovet bedöms till exempel utifrån om det är svårt att anlägga godkända avloppsanläggningar på en viss plats eller om det finns problem med dricksvattenkvaliteten som inte beror på den enskilda brunnen eller reningsanläggningen, och som inte kan lösas med förbättrad rening.

För att förekomma krav från Länsstyrelsen har Upplands Väsby kommun analyserat befintlig och framtida bebyggelse som idag har enskilt vatten och avlopp. I analysen identifieras områden där bebyggelsen är relativt tät eller där planläggning pågår. Behovet av allmänt va i områdena har sedan bedömts utifrån människors hälsa och miljön. Resultatet presenteras i Figur 2 och Tabell 1 nedan. I figuren visas också områden där detaljplanering pågår utanför verksamhetsområde för allmänt va.

Det är bara tillhandahållande av vatten för normal hushållsanvändning som omfattas av lagen om allmänna vattentjänster. När behovet i befintlig bebyggelse bedömts har fokus därför legat på områden med bostadsbebyggelse och inte verksamheter eller industri.

Figur 2 Pågående detaljplaner och befintlig bebyggelse där behovet av allmänt va har bedömts. Område 1–8 beskrivs i tabell 1 nedan.

5.1.1 Befintlig bebyggelse utan allmänt va

I analysen har åtta områden med befintlig bebyggelse som kan utgöra ett större sammanhang identifierats. Utifrån information från tillsyn av enskilda avlopp och andra kända förhållanden i områdena har behovet av allmänt va sedan bedömts. Resultatet av bedömningen,

tillsammans med en beskrivning av hur områdena kommer att hanteras framöver återfinns i Tabell 1.

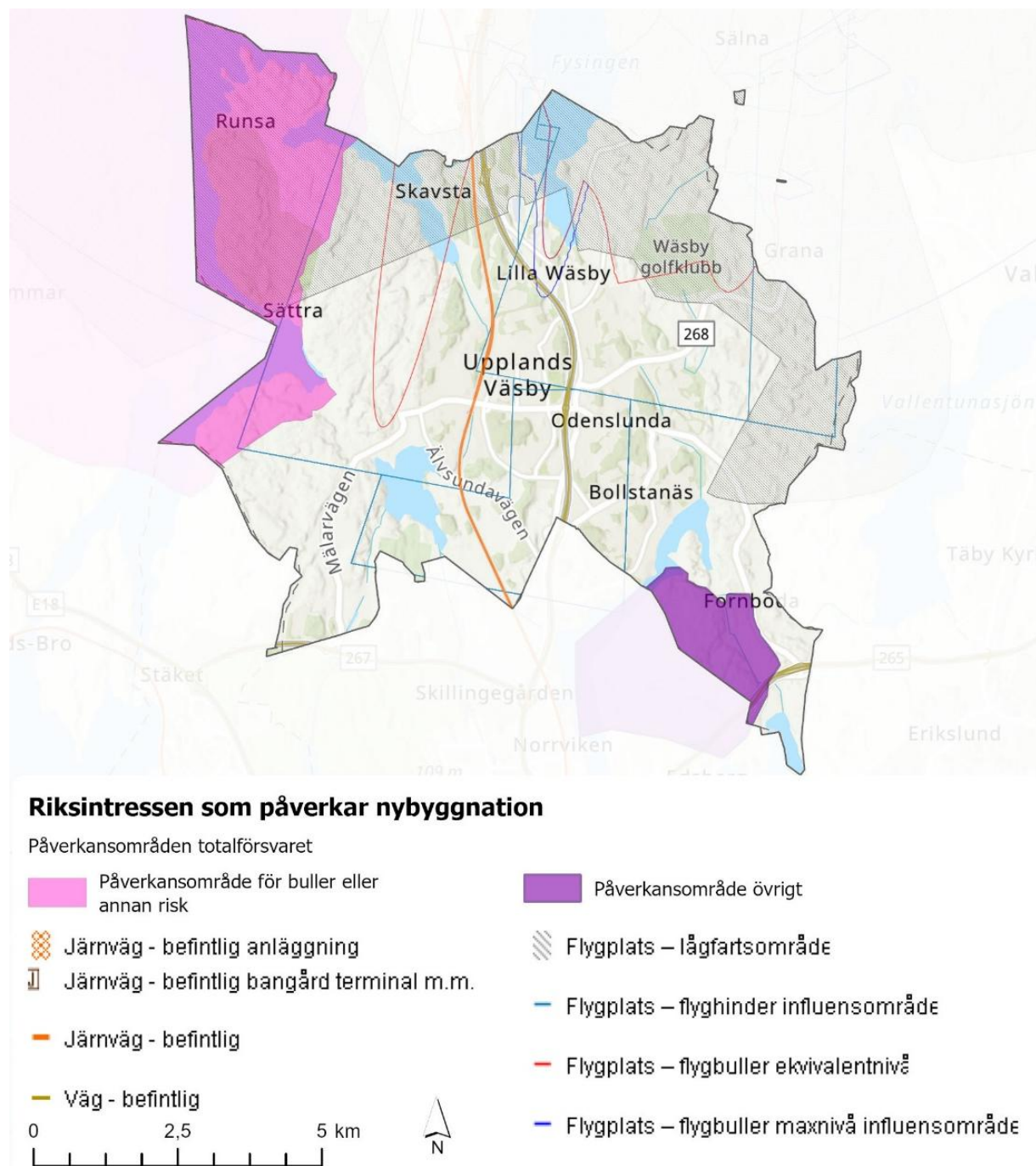
Tabell 1 Områden med befintlig bebyggelse som kan ha behov av allmänt va.

Nr	Namn	Bedömning av behov	Utveckling framöver
1	Högvreten, Nibble	Problem med dricksvattenkvaliteten. Området är endast tänkt för fritidsboende och inga avlopp finns. Permanentboende förekommer trots detta. Området kan komma att planläggas när Trafikverket åtgärdat väg 268. Eventuella åtgärder i området avvaktas tills planering för områdets utveckling gjorts.	Området behöver utredas för att kunna avgöra om va - utbyggnad är aktuellt.
2	Västra Harva	Området omfattar få hus och fler tillåts inte tillkomma på grund av riksintresse för totalförsvaret och Arlanda flygplats. Det finns enskilda avlopp som inte uppfyller gällande krav men dessa kan åtgärdas.	Området kommer fortsatt ha enskilt va.
3	Törndal	Fritidshusområde som omfattar få hus, och fler tillåts inte tillkomma på grund av riksintresse för totalförsvaret och Arlanda flygplats. I området finns torra lösningar för avlopp. WC tillåts inte enligt plan. Uran förekommer i enskilda brunnar.	Området kommer fortsatt ha enskilt va.
4	Söderby	Området omfattar relativt få hus. Va fungerar bra i området idag. Enstaka tomter har svårt att lösa avlopp. Detaljplan pågår i nära området. Om den genomförs och allmänt va byggs ut tas detta området med i utredning av framtida verksamhetsområde.	Området kommer fortsätta ha enskilt va om inte utveckling i/nära området förändrar behovet.
5	Söderby västra	Relativt få hus och va fungerar bra i området idag. Enstaka tomter har svårt att lösa avlopp. Detaljplan pågår i anslutning till området. Om den genomförs och allmänt va byggs ut tas detta området med i utredning av framtida verksamhetsområde.	Området kommer fortsätta ha enskilt va om inte utveckling i/nära området förändrar behovet.
6	Sköldnora	Området omfattar få hus och få lovärenden här. Dock har vissa hus byggts utan lov. Det finns enskilda avlopp som inte uppfyller gällande krav men dessa kan åtgärdas.	Området kommer fortsatt ha enskilt va.
7	Fornboda	Ett större antal bostadshus men inga lovärenden. Ej heller planläggning på gång. Det förekommer problem med radon/uran i dricksvattnet.	Området behöver utredas för att kunna avgöra om va - utbyggnad är aktuellt.
8	Alby Såg	Relativt få hus och få lovärenden. Det finns enstaka avlopp som inte uppfyller gällande krav men dessa kan åtgärdas. Problem med dricksvattenkvalitet kan förekomma men har delvis åtgärdats med radonfilter.	Området kommer fortsatt ha enskilt va.

5.1.2 Va-utbyggnad till planerad bebyggelse

Det finns ett antal pågående detaljplaner och positiva planbesked i kommunen som ligger utanför Väsby tätort. Flera av dessa ligger på platser som inte pekats ut som lämpliga för ytterligare bebyggelse i kommunens översiktsplan. Eftersom det finns flera riksintressen som begränsar möjligheter till nybyggnation i kommunens nordöstra och sydvästra delar är det inte

säkert att planer eller planförslag inom dessa områden kan genomföras, se Figur 3. Sådana faktorer gör att det är svårt att uppskatta om detaljplaner i dessa områden kan genomföras och hur lång tid genomförandet i så fall tar.

Figur 3 Riksintresseområden som påverkar möjligheterna till nybyggnation i Upplands Väsby kommun. Lågfartsområdet för flyg samt påverkansområdena för buller för totalförsvaret och flyg som har störst inverkan. Influensområdet för flyghinder påverkar främst höjden på byggnader.

Detaljplaner och planbesked i områden utanför verksamhetsområde för vatten och avlopp som planeras att genomföras inom de kommande 12 åren visas i Tabell 2.

Tabell 2 Pågående planläggning som kan innebära va -utbyggnad

Namn	Typ	Ändamål	Uppskattat år för antagande
Vällsta verksamhetsområde	Pågående detaljplan	Detaljplanen syftar till att pröva förutsättningarna för att långsiktigt tillåta verksamhetsetableringar inom området.	2025
Vällsta 1:6 och Vällsta 1:50	Positivt planbesked	Etableringsyta för ex. partihandel, transport, logistik, bygg eller anläggning.	2027
Vällsta 1:3	Positivt planbesked	Etableringsyta för ex. partihandel, transport, logistik, bygg eller anläggning.	2027
Runsa 1:1	Positivt planbesked	Småhusområde med 100–150 bostäder. Friliggande bostadshus, radhus och enstaka flerbostadshus på upp till 3 våningar.	2028
Del av Sköldnora 1:9	Pågående detaljplan	Ca 100 friliggande småhus, en förskola, seniorboende och en idrottsplats.	saknas
Vällsta 1:5 och Vällsta 1:55	Positivt planbesked	Kombinerat bostadsområde och småskaligt verksamhetsområde.	saknas

5.2 Utveckling till följd av förtätning

När bebyggelse förändras inom områden som redan har allmänt vatten och avlopp kan det föranleda behov att lägga om eller öka kapaciteten i befintliga ledningar och tillhörande anläggningar. Bebyggelseförändringar innebär också att dagvattenhanteringen behöver anpassas.

Det pågår flera exploateringsprojekt i områden inom verksamhetsområde för allmänt va där bebyggelse förtätas och omvandlas. Detta föranleder behov av investeringar i vatten och avlopp, exempel på sådana områden är: Fyrklövern 2, Hasselnöten, Optimus, Väsby Entré och Nedra Runby 3:1 & Törnby 2:1.

5.3 Underhåll och förnyelse

Upplands Väsby har behov av att lägga om och förnya befintliga va -anläggningar de kommande åren för att bibehålla funktion och driftsäkerhet. En större del av va -anläggningarna omfattas och budgeten för vatten och avlopp planeras därför att till stor del användas för att förnya ledningsnät, dagvattenanläggningar och pumpstationer de kommande åren.

6 Miljöbedömning

Vattentjänstplaner omfattas av kravet på strategiska miljöbedömningar av planer och program enligt 6 kap i miljöbalken. Det innebär att kommunen ska bedöma om vattentjänstplanen kan innebära betydande miljöpåverkan. Om planen bedöms innebära betydande miljöpåverkan ska en miljökonsekvensbeskrivning tas fram.

Upplands Väsby vattentjänstplan bedöms inte innebära betydande miljöpåverkan. Undersökningen av betydande miljöpåverkan finns i Bilaga 1.